

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.29.31>

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ФОРМУВАННЯ ТА МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Фомічов Костянтин Сергійович,
orcid.org/0000-0003-2062-6441
кандидат юридичних наук,
доцент, докторант кафедри права
та правоохоронної діяльності
(Центральноукраїнський
державний університет
імені Володимира Винниченка,
м. Кропивницький, Україна)

Стаття присвячена правовим засадам державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю.

Автором актуалізовано що особи з інвалідністю є однією з найбільш уразливих груп населення. Сучасні умови лише погіршують становище даної групи населення, відтак постає нагальна потреба в особливій підтримці й турботі таких осіб як з боку держави, так і суспільства. Тривалий час наша держава реалізовує послідовну та необхідну політику, що спрямована на підтримку осіб з інвалідністю, зокрема у частині забезпечення їх соціальної захищеності. Варто відзначити, що національне законодавство у сфері соціальної захищеності осіб з інвалідністю починає суттєво змінюватися й удосконалюватися, видозмінюється і ставлення українського суспільства до цієї категорії населення.

Автором здійснена характеристика основних міжнародних та національних нормативно-правових актів у цій сфері. Запропоновано їх класифікацію шляхом розподілу на міжнародно-правові та національні, які у свою чергу, можна поділити на конституційно-правові, законодавчі та підзаконні.

Вказано, що найбільш повно та змістовно правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні представлена пластом національних законодавчих актів. Саме в даних правових актах закріплені та відображені основні вектори державної політики України щодо осіб з інвалідністю, у тому числі їх соціальна захищеність.

Основним законодавчим актом, який містить правові засади щодо досліджуваної нами політики, є Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. № 2411-VI.

Автор прийшов до висновку, що правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю варто визначити як нормативно-правову основу, яка представлена системою норм права, закріплених у чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, і які встановлюють мету, завдання, принципи державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю, а також напрями діяльності уповноважених суб'єктів у цій сфері. Основоположні правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю закладені в міжнародних документах, національних конституційних, законодавчих та підзаконних актах.

Ключові слова: правові засади, державна політика, соціальна захищеність, особа з інвалідністю, механізм реалізації.

**LEGAL BASIS OF STATE POLICY FOR THE FORMATION
AND IMPLEMENTATION MECHANISM OF SOCIAL SECURITY
FOR PERSONS WITH DISABILITIES**

Fomichov Kostiantyn Serhiiovych
orcid.org/0000-0003-2062-6441
Candidate of Legal Sciences, Associate
Professor,
Postdoctoral Student at the Department
of Law and Law Enforcement
(Volodymyr Vynnychenko Central
Ukrainian State University,
Kropyvnytskyi, Ukraine)

The article is devoted to the legal foundations of the state policy of formation and implementation of social security for persons with disabilities.

The author updated that persons with disabilities are one of the most vulnerable population groups. Modern conditions only worsen the situation of this population group, so there is an urgent need for special support and care of such persons both from the state and society. For a long time, our state has been implementing a consistent and necessary policy aimed at supporting persons with disabilities, in particular in terms of ensuring their social security. It is worth noting that the national legislation in the field of social protection of persons with disabilities is beginning to change and improve significantly, and the attitude of Ukrainian society towards this category of population is also changing.

The author has characterized the main international and national legal acts in this area. It is proposed to classify them by dividing them into international legal and national ones, which in turn can be divided into constitutional legal, legislative and sub-legal ones.

It is indicated that the legal basis of the state policy for the formation and implementation of social protection of persons with disabilities in Ukraine is most fully and meaningfully represented by a layer of national legislative acts. It is in these legal acts that the main vectors of the state policy of Ukraine regarding persons with disabilities, including their social security, are fixed and reflected.

The main legislative act, which contains legal principles regarding the policy we are investigating, is the Law of Ukraine "On the Principles of Internal and Foreign Policy" dated July 1, 2010 № 2411-VI.

The author came to the conclusion that the legal basis of the state policy for the formation and implementation of social security for persons with disabilities should be defined as a normative-legal basis, which is represented by a system of legal norms enshrined in current legislative and sub-legal normative-legal acts, and which establish the purpose, tasks, the principles of state policy for the formation and implementation of social security for persons with disabilities, as well as the directions of activities of authorized entities in this area.

Key words: legal principles, state policy, social security, person with a disability, implementation mechanism.

Постановка проблеми та її актуальність. Особи з інвалідністю є однією з найбільш уразливих груп населення. Сучасні умови лише погіршують становище даної групи населення, відтак постає нагальна потреба в особливій підтримці й турботі

таких осіб як з боку держави, так і суспільства. Тривалий час наша держава реалізовує послідовну та необхідну політику, що спрямована на підтримку осіб з інвалідністю, зокрема у частині забезпечення їх соціальної захищеності. Варто відзначити, що національне законодавство у сфері соціальної захищеності осіб з інвалідністю починає суттєво змінюватися й удосконалюватися, видозмінюється і ставлення українського суспільства до цієї категорії населення. Незважаючи на такі позитивні зміни, саме на державу покладений обов'язок забезпечити належний рівень реалізації прав осіб з інвалідністю, у першу чергу, в частині соціальної захищеності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Важливе значення для з'ясування змісту правових засад державної політики мають дослідження таких учених, як К. Ващенко, Ю. Ковбасюк, А. Колодій, Н. Оніщенко, В. Селіванов, Ю. Сурмін та ін. Правові засади державної політики у різних сферах суспільного життя неодноразово були предметом наукових досліджень таких вчених? як В. Авер'янов, О. Безпалова, Ю. Битяк, В. Галунько, В. Гаращук, О. Джафарова, О. Дрозд, В. Комзюк, В. Настюк, С. Стеценко та багатьох інших. Різноманітні аспекти державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю були висвітлені у наукових розробках В. Кондратенка, С. Коханчука, А. Мхитаряна, Є. Соболя й інших.

Мета статті полягає у тому, щоб на основі сучасних наукових розробок, чинної нормативно-правової бази визначити правові засади державної політики формування та механізму реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю.

Виклад основного матеріалу. Важливим аспектом здійснення загальної характеристики державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю є з'ясування її правових засад, тобто розгляд та характеристика нормативно-правового підґрунтя як на національному, так і міжнародному рівні.

Варто зазначити, що проблема правових засад державної політики у різних сферах для юридичної науки не є новою, оскільки була предметом наукових доробок багатьох вчених у різних галузях. Проте, незважаючи на наявність досліджень у цій царині, варто констатувати відсутність однастайності у поглядах щодо змістовної наповненості даної дефініції.

В першу чергу, дослідники при характеристиці та аналізі досліджуваного поняття використовують тотожні визначення, уникаючи уніфікованого підходу до його тлумачення. Зокрема, правова доктрина містить такі схожі, проте не ідентичні поняття, як «правові основи», «теоретико-правові засади», «засади права», «нормативно-правова база», «нормативно-правові засади», «організаційно-правові засади», «державно-правові засади», «адміністративно-правові засади», «адміністративно-організаційні засади» тощо. Відтак, можна констатувати, що у науковій літературі відсутнє єдине тлумачення та розуміння змісту цих термінів. Сучасні загрози, що пов'язані зі збільшенням кількості осіб з інвалідністю у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, активна фаза якої триває з лютого 2022 р., вимагають більш ретельного аналізу та удосконалення правових норм, які регулюють відповідні суспільні відносини та державну політику у досліджуваній сфері.

На нашу думку, першочергово дослідження правових засад державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю доцільно розпочати із з'ясування поняття «правові засади».

Дефініцію «засади» в сучасній українській мові тлумачать як основа чогось; те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; вихідне, головне положення, принцип; основа світогляду, правило поведінки; спосіб, метод здійснення чогось [1, с. 419]. Філософський словник визначає даний термін як достатню і (або) необхідну умову для чого-небудь: буття, пізнання, думки, діяльності [2].

Нами вже було зазначено, що правові засади є невід'ємним аспектом дослідження будь-якого явища чи процесу і досліджується вченими різних галузевих наук. Так, О. Безпалова, аналізуючи державну політику у правоохоронній сфері, зазначає, що цей процес потребує передусім вироблення та прийняття відповідних нормативно-правових актів, які виступають правовими засадами реалізації державної політики у правоохоронній сфері [3, с. 89]. На думку О. Якимця, правові засади це сутність змісту нормативного регулювання правовідносин. Правові засади – це правова основа, джерело на ґрунті якого будуються різні види діяльності [4, с. 16]. Е. Шевченко вказує на те, що правові засади є за своєю сутністю базовими нормами права, однак своє безпосереднє втілення вони знаходять у відповідних нормативно-правових актах, які визначають особливості статусу державного органу [5].

Підсумувавши аналізовані визначення та підходи науковців, Д. Кошиков прийшов до висновку, що поняття «правові засади» розуміються у таких аспектах: як система нормативно-правових актів, що регулює певну сферу суспільних відносин або функціонування їх суб'єктів; як норми права, що встановлюють певні правила діяльності суб'єктів суспільних відносин, що містяться в законодавчих актах; як керівні начала (принципи) відповідної діяльності окремих органів, що закріплені нормами відповідних законодавчих та підзаконних актів [6, с. 87].

Відповідно, можна зазначити, що багато науковців часто поняття «засади» досить часто вживають паралельно з поняттям «принципи», при цьому, на нашу думку, саме дефініція «засада» може характеризувати певне явище чи процес як визначальне чи основоположне.

Таким чином, правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю варто визначити як нормативно-правову основу, яка представлена системою норм права, закріплених у чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, і які встановлюють мету, завдання, принципи державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю, а також напрями діяльності уповноважених суб'єктів у цій сфері.

З огляду на актуальність та важливість проблеми соціальної захищеності осіб з інвалідністю як на державному, так і на міжнародному рівні, можна констатувати наявність значної кількості нормативно-правових актів у цій сфері. Відтак, вбачаємо за доцільне класифікувати їх залежно від юридичної сили нормативно-правового акту. Правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю варто розподіляти на:

- 1) міжнародно-правові;
- 2) регіональні;
- 3) національні, які, у свою чергу, пропонуємо розподілити на:
 - конституційно-правові;
 - законодавчі;
 - підзаконні.

Перед тим, як розпочати характеристику міжнародно-правових актів у сфері соціальної захищеності осіб з інвалідність, варто зазначити, що відповідно до ст. 9 Конституції України міжнародні договори є частиною національного законодавства. Ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України» від 29.06.2004 р. № 1906-IV деталізує положення Основного Закону та встановлює, що якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору [7]. Відтак, даною нормою закріплюється концепція примату міжнародного права.

Основоположним міжнародним актом у сфері захисту прав людини є Загальна декларація прав людини 1948 р. У ст. 2 вказаного правового акту задекларовано, що кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища [8]. Ст. 22 встановлює, що кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності і для вільного розвитку її особи прав у економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави. Декларація є фактично орієнтиром у сфері гарантування усіх груп прав людини, слугує тим критерієм, до якого мають прагнути відповідні національні джерела права у забезпеченні та формуванні державних політик.

Окрім цього, можна виокремити й інші міжнародні документів з прав людини, в яких закладені правові засади формування та реалізації державної політики щодо соціальної захищеності осіб з інвалідністю, а саме:

- Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.);
- Конвенція про права дитини (1989 р.);
- Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведінки і покарання (1984 р.);
- Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящих-мігрантів та членів їх сімей (1990 р.);
- Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень (2006 р.);
- Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.);
- Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966 р.);
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (1966 р.).

Особливе місце у даній групі правових актів займає Конвенція про права осіб з інвалідністю 2006 р., яка є першим і на сьогодні основним міжнародним документом про права осіб з інвалідністю [9]. Конвенція ухвалена на основі та з урахуванням Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, Міжнародної конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації та інших міжнародних актів.

Конвенція є результатом роботи ООН, спрямованої на зміну ставлення та підходів до людей з обмеженими можливостями. Конвенція задумана як інструмент прав людини з чітким виміром соціального розвитку та підтверджує, що всі люди з усіма видами інвалідності повинні користуватися всіма правами людини та основними свободами.

Значної актуальної в сучасних обставинах набуває резолюція Ради Безпеки ООН від 20.06.2019 р № 2475 (2019), яка є першим міжнародним документом, що закликає держав-учасниць ООН, які стали сторонами збройних конфліктів, захищати осіб з інвалідністю і забезпечувати їх доступ до системи правосуддя, основних послуг та особливо до гуманітарної допомоги [10].

Наступна група нормативно-правових актів, які стосуються соціальної захищеності осіб з інвалідністю та не можуть не бути враховані під час формування та реалізації відповідної державної політики, є регіональні міжнародні акти, насамперед, Ради Європи, а також її органів та інституцій. Вони за своєю суттю не мають універсального характеру, як вказані вище документи, проте відіграють важливу засадничу та формуючу роль у досліджуваній сфері.

Правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю містять наступні акти:

- Європейська конвенція про здійснення прав дітей (1996 р.);
- Європейська конвенція про соціальне забезпечення (1994 р.);
- Європейська конвенція про соціальну та медичну допомогу (1953 р.);
- Європейська соціальна хартія (переглянута) (1996 р.);
- Європейський кодекс соціального забезпечення (1964 р.);
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.);
- резолюція Комітету Міністрів Ради Європи ResAP (2001) від 24.10.2001 р. «На шляху до повноцінного громадянства осіб з інвалідністю засобами інклюзивних технологій»;
- резолюція Комітету Міністрів Ради Європи ResAP (2001)¹ від 15.02.2001 р. «Про введення принципів універсального дизайну до навчальних програм усіх професій, пов'язаних із забудовою навколишнього середовища» («Резолюція Томар»);
- резолюція Комітету Міністрів Ради Європи ResAP (2005)¹ від 02.02.2005 р. «Про захист дорослих і дітей з інвалідністю від насильства»;
- резолюція Комітету Міністрів Ради Європи ResAP (2007)³ від 12.12.2007 р. «Досягнення повної участі шляхом універсального дизайну» та інших.

Характеристику національних правових актів розпочнемо з конституційних, основу яких складає Конституція України. Вона є фундаментом національного законодавства та основою формування державної політики у будь-якій сфері, і у сфері формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю зокрема. Основний Закон встановлює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ст. 3) [11]. Вказане положення міститься у Розділі I Конституції України «Загальні засади» і встановлює такі орієнтири, якими повинні керуватися відповідно суб'єкти під час реалізації державної політики.

Як вказує Н.Коршунова, Конституція України закріплює загальні правові засади формування та реалізації державної політики в усіх сферах її функціонування. Такими конституційно-правовими засадами пропонуємо вважати: пріоритет людини, її життя і здоров'я, честі й гідності, недоторканності та безпеки, прав і свобод у діяльності органів державної влади; народний суверенітет; державний суверенітет; відповідність державної політики нормам міжнародного права та положенням міжнародних договорів; верховенство права; цінність нації; політичну, економічну й ідеологічну багатоманітність; законність тощо [12, с. 146].

Відтак варто вказати, що Конституція є основним, системоутворюючим актом, який врегульовує та затверджує основні засади внутрішньої та зовнішньої політики держави; виконує роль засадничого документу для формування та реалізації державної політики соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні.

Найбільш повно та змістовно правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні представлена пластом національних законодавчих актів. Саме в даних правових актах закріплені та відображені основні вектори державної політики України щодо осіб з інвалідністю, у тому числі їх соціальна захищеність.

Основним законодавчим актом, який містить правові засади щодо досліджуваної нами політики, є Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 р. № 2411-VI [13]. Відповідно до ст. 2 Закону засади внутрішньої і зовнішньої політики, зокрема, базуються на безумовному додержанні Конституції України, забезпеченні в Україні прав і свобод людини і громадянина та гарантуванні прав і свобод,

проголошених Конституцією України, на загально визначених принципах і нормах міжнародного права, забезпеченні соціальної спрямованості економіки України та сталого соціально-економічного розвитку України, зміцненні демократичних засад суспільного і державного життя, забезпеченні верховенства права, економічної і політичної незалежності держави, захисту її національних інтересів, утвердження України як повноправного і авторитетного члена світового співтовариства [13]. Ст. 8 встановлені засади внутрішньої політики в соціальній сфері, першочерговою серед яких визначено забезпечення гарантованих Конституцією України прав і свобод громадян на основі впровадження європейських стандартів соціального захисту, підвищення якості соціальних послуг.

Ключове місце та роль у визначенні правових засад державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні належить спеціальним законам, до яких варто віднести закони України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 р. № 875-XII та Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 р. № 2961-IV. Їх важливість та значення полягають у тому, що саме в них визначені основні аспекти здійснення та забезпечення соціальної захищеності осіб з інвалідністю, встановлені можливі шляхи сприяння повноцінній включеності та залученості даної категорії громадян у суспільні процеси тощо. Зупинимось більше детально на кожному з них.

Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 р. № 875-XII визначає основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні і гарантує їм рівні з усіма іншими громадянами можливості для участі в економічній, політичній і соціальній сферах життя суспільства, створення необхідних умов, які дають можливість особам з інвалідністю ефективно реалізувати права та свободи людини і громадянина та вести повноцінний спосіб життя згідно з індивідуальними можливостями, здібностями і інтересами [14].

Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» від 06.10.2005 р. № 2961-IV визначає основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, функціонування системи підтримання особами з інвалідністю фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності [15].

Окрім того, окремі аспекти правових засад державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю встановлені у таких галузевих законодавчих актах:

- «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. № 2801-XII;
- «Про архітектурну діяльність» від 20.05.1999 р. № 687-XIV;
- «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 р. № 2017-III;
- «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» від 16.11.2000 р. № 2109-III;
- «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю» від 18.05.2004 р. № 1727-IV;
- «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV;
- «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. № 5067-VI;
- «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 р. № 156-VIII;
- «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 р. № 5207-VI;

- «Про оздоровлення та відпочинку дітей» від 04.09.2008 р. № 375-VI;
- «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 р. № 1414-IX;
- «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р. № 2402-III;
- «Про охорону праці» від 14.10.1992 р. № 2694-XII;
- «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» від 03.12.2020 р. № 1053-IX;
- «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 р. № 3038-VI;
- «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 р. № 2671-VIII;
- Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII тощо.

Підзаконні нормативно-правові акти приймаються задля розвитку чи деталізації окремих положень законів, це зокрема укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, відомчих нормативних актів центральних органів виконавчої влади, нормативних актів місцевих органів влади.

До підзаконних актів у досліджуваній сфері варто віднести:

- указ Президента України «Про першочергові заходи щодо поліпшення становища осіб з вадами зору» від 02.03.2009 р. № 113/2009;
- Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.2021 р. № 366-р;
- Національна стратегія у сфері прав людини, затверджена Указом Президента України від 24.03.2021 р. № 119/2021;
- Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю на період до 2025 року, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.04.2021 р. № 285-р;
- Стратегія людського розвитку, затверджена Указом Президента України від 02.06.2021 р. № 225/2021;
- указ Президента України «Про активізацію роботи щодо забезпечення прав людей з інвалідністю» від 03.12.2015 р. № 678/2015;
- указ Президента України «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю» від 13.12.2016 р. № 553/2016 та інші.

Висновки. Таким чином, правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю варто визначити як нормативно-правову основу, яка представлена системою норм права, закріплених у чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актах, і які встановлюють мету, завдання, принципи державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю, а також напрями діяльності уповноважених суб'єктів у цій сфері. Основоположні правові засади державної політики формування та реалізації соціальної захищеності осіб з інвалідністю закладені в міжнародних документах, національних конституційних, законодавчих та підзаконних актах.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.]. К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
2. Філософський енциклопедичний словник. [голов. ред. В.І. Шинкарук]. К. Абрис, 2002. 742 с.
3. Безпалова О. І. Правові засади реалізації державної політики у правоохоронній сфері. *Право і Безпека*. 2012. № 3. С. 87–92.
4. Якимець О. І. Правові засади використання науково-технічних засобів у цивільному процесі. *Науковий вісник НАВС*. 2002. № 2. С. 15–18.
5. Шевченко Е. Системність закріплення адміністративно-правових засад діяльності адміністративних судів як чинник ефективності діяльності цього органу держави. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2010. № 4. С. 166, 168.

6. Кошиков Д. О. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави : монографія / за заг. ред. О. І. Безпалової. Харків : Факт, 2020. 480 с.

7. Про міжнародні договори: Закон України від 29.06.2004 № 1906-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення 24.05.2023).

8. Загальна декларація прав людини (укр/рос) ООН; Декларація, Міжнародний документ від 10.12.1948.р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text (дата звернення 26.05.2023).

9. Конвенція про права осіб з інвалідністю (Конвенція про права інвалідів) ООН; Конвенція від 13.12.2006.р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#n52 (дата звернення 26.05.2023).

10. Resolution 2475 (2019), adopted by the Security Council at its 8556th meeting, on 20 June 2019. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/3810148?ln=en> (дата звернення 26.05.2023).

11. Конституція України. від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.05.2023)

12. Коршунова Н.В. Конституційно-правові засади державної політики України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 3 (104). С. 144–156.

13. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення 22.05.2023).

14. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. № 875-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text> (дата звернення 24.05.2023).

15. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 06.10.2005 р. № 2961-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення 21.05.2023).